

DE ALKEMISKA ELDARNA

Centralt inom all form av alkemi är förståelsen och appliceringen av de olika eldarna och graderna av hetta. För att göra detta mer översiktligt kommer de fyra mest framträdande eldarna presenteras, samt de fyra graderna av hetta.

Den första bilden från *Splendor Solis* visar relationen mellan den himmelska Solen (elden) och de tre reflekterande eldarna i opuset.

Först och främst måste man förstå att elden inom alkemi är det mest fundamentala, från det högsta till det lägsta. Det är den

gudomliga energin, det enhetliga och odelade ljuset som är alltings ursprung. Det är samtidigt den inneboende gudomliga gnistan i alla levande ting, enligt axiomet att *det som är nedan är likt det som är ovan, och det som är ovan är likt det som är nedan*.

Den himmelska elden

I dess högsta, renaste och mest subtila aspekt är det källan till allt varande, vars synliga manifestation

är Solen. Den bär namn som *himmelsk eld, gudomlig vilja, astralt guld, himmelsk niter, natur-ande, universell eld, Solen bortom Solen, de univerella stjärnornas silverkälla*. Till sin verkan är den mild, icke-brännande och osynlig. Den märks endast genom dess verkan, och värmer och bevarar alla tings frö. I *Solens och Månens hermafroditiska barn (SoM)* beskrivs att:

... den fanns redan i den första skapelsen genom det allsmågtiga gudsverbet, *Fiat*, och genom den gudomliga utandningen (som kallas *Spiritum Mundi*, eller naturanden), även besjälades, så att denna härliga materia är lika kraftfull vid världens slut som vid skapelsens begynnelse.

Den centrala elden

När den himmelska elden börjar koagulera och kondensera utvecklar den sin mikrokosmiska aspekt som den gudomliga gnistan i alla levande ting (inklusive metaller och mineraler, som inom alkemin betraktas som levande i sitt rena tillstånd). Således sägs den vara bunden till tingens frö, även om den där ligger fördold och relativt överksam, till dess den aktiveras. Den kallas bland annat för *naturlig eld*, *central Sol*, *central eld*, *jordens sulfuriska guldbrunn* och *kvintessens*. Det är materians mest renade och fixerade del, dess rotfukt, och den princip som alkemisterna söker att frigöra och aktivera i enlighet med naturen. Som förtäljer:

När den allmänna världs- eller naturanden hålls ned i jordens centrala eld, och däri börjar verka, blir densamma bunden i merkurial fukt och flytande form. Genom jordens archaeum,

tringad fram och åter som mättad luft, koaguleras den av Saturnus och framkastas inför alkemistens fötter som den riktiga metalliska gur, det vill säga metallens säd. Alkemisten igenkänner den som jordens största skatt och bär den hem med glädje, inför den i flaskans boning och förbinder den med den himmelska Mercurius, för att därefter försegla flaskan.

Naturens fontän

Dessa två eldar cirkulerar ständigt i naturen, i vad som kallas *naturens fontän* eller *elementens rotation*. När elden koagulerar eller kondenserar formar den en osynlig och högst subtil fukt – det filosofiska luftelementet. Processen fortsätter och luftelementet kondenseras till vattnelementet, vilket i sin tur kondenseras till jordelementet. Den instängda eller centrala elden reverserar därefter processen, så att jorden görs flyktig och blir ett tjockt vatten. Vattnet görs flyktigt och förångas till luft, vilken förädlas till eldelementet som i sin tur regenereras av den himmelska elden, varefter cykeln börjar om.

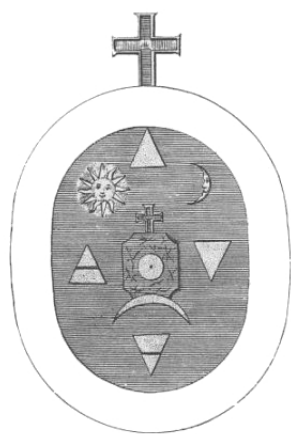

Sålunda kommer elden och luften ned i vattnen och impregnerar dem. Vattnen gör sig av med deras tjockaste del och ger

den till jorden. Således blir jorden belastad eller mättad, och dess överflöd av jord och vatten förflyktigas och sublimeras igen uppåt av elden som ånga, vars uppstigande och nedstigande Gud har inrotat i den universella elden så som naturens stora och enda agent.

- Homers gyllene kedja

Denna process söker alkemisten efterlikna i sitt opus. För varje cykel balanseras och renas materians element alltmer, till dess fullständig harmoni råder. Då har materians kvintessens uppnått. I SoM påvisas detta i den åttonde bilden, vars förklaring lyder:

Från de fyra elementens placering lyser en stor hemlighet fram: då elden, som är placerad överst och är försedd med ett kors ovan, indikerar att den filosofiska hemliga naturelden här måste sökas från ovan. Det faktum att jorden står under elden indikerar att jorden skall kalcineras genom elden och så bli eldsbeständig. Eld, luft och vatten skall på samma sätt själva samtliga reverseras (för att så beta de vises sten). Mellan elden och luften flyter Solen, vår gyllene lilla sten, som även kallas röd fixerad sulfur (*sulphur rubeum fixum*) och består av jämna delar eld och luft, i egenskap maskulin. Månen, vårt merkuriala vatten, står i mitten mellan elden och vattnet, visandes att den består av eld och vatten; i egenskap feminin. Samtliga övre sammanfogningar, cirkuleringar och

engångskoncentreringar till jord pekar ned mot den svarta jordcirkeln under, med dess anhängade merkuriala Måne vilken kallas för eldigt vatten.

Utifrån dessa två eldsprinciper, som den makro- och mikrokosmiska elden, har vi enligt SoM:

betraktat Hermes högsta och lägsta och det enda tingets hermafrodit, den filosofiska Adam som fortfarande har sitt revben eller Eva inom sig, och som hädanefter kommer att framalstra barn med sin fru vid sin sida.

Den hemliga elden

För att kunna åstadkomma separeringar och föreningar av alkemiska principer behövs en annan eld användas, nämligen den s k hemliga elden. Denna agerar som katalysator och mediator, och utan den kan ingenting realiserars i opuset. Som en av alkemins stora hemligheter beskrivs den således alltid allegoriskt och kryptiskt. Det fundamentala är dock att

den, utan behov av yttre eld, skall kunna överföra den himmelska elden till ett subjekt och väcka upp dess centrala eld, och kallas därför ibland för *magnet*. Således ska den själv ha en hög koncentration av himmelsk eld, men måste som regel dock prepareras av alkemisten. Utifrån dess förmåga att låsa upp ett subjekt, dvs låsa upp höljet eller skalet runt subjektets inre eld, kallas den även för *nyckel*.

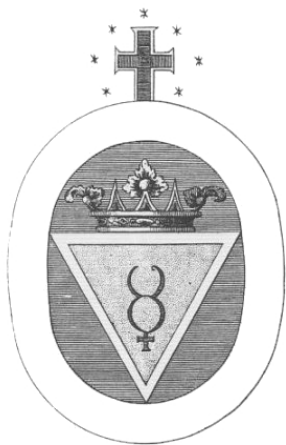
Dess fundament beror vidare på vilket rike och väg alkemisten arbetar med. Inom växtalkemi används ofta alkohol eller vinäger som hemlig eld (även kallat för *menstrum*), medan olika typer av salter och radikalvineäger är vanliga vid mineralalkemi. Inom djurriket används

bland annat urin. Utifrån ovanstående beskrivning av elementens rotation framgår det även att vatten är en bärare av den himmelska elden, varför både regnvatten (helst åsk- och blixregn) och dagg används av alkemister.

Vattnet kan användas i alla de tre rikena och determineras först när det kommer i kontakt med ett specifikt rike; om det faller på jorden determineras det till mineralriket, på en växt till växtriket, och nuddat eller druckat av djur/människa till djurriket. Således är det viktigt att vattnet samlas upp utan att det haft kontakt med något rike.

Angående denna hemliga eld skriver SoM att:

Det är *aqua sicca*, ett himmelsvatten, *aqua rarefacta et condensata*, som frammanar olika färger men inte väter handen: det gör svart likt sot, gör vitt likt snö, och gör rött likt blod.

Det finns överallt men ändå ser man det inte: det är stenens mitt och fukt liksom dess *calidum radicale*: det gröna lejonet, men även den flyktiga draken. Genom sitt magiska vattens eldiga natur och egenskap blir det förändligt, så att det likt en silverkälla stiger upp i luften och blir helt skinande och ren genom *aqua foetida* (stinkande vatten). Det förhärligas i den dunkla graven för att återuppstå och framkomma igen.

Detta är nymfbadet där solen och månen stiger ned för att bada, så att de slutligen genom konstens kopulering kan sammanbindas med varandra så starkt att de aldrig mer kan söndras.

Och vidare, i dess relation med urmaterian:

Det är den himmelska merkurens renaste yngel i buken och jordens mitt. En sten i vattenform, en osynlig jord, som växer upp likt senapsfröet och verkar genom den astrala elden. Allt flyktigt transmuterar den till jord, likt sig själv: ett eldigt vatten eller luft som den kalla Saturnus koagulerar

till jord... Det är den vita merkuren förvandlad till en grå vattengestalt. Det är ett enda ting med två egenskaper. Det ligger framför allas fötter men igenkänns endast av filosoferna.

Då den hemliga elden både agerar katalysator och mediator beskrivs den ofta utifrån referenser till kärlek, passion och strid. I den rotation av upplösande och förenande som sker i opuset, kan vi alltså igenkänna dessa tre olika aspekter av eldar: den himmelska-makrokosmiska, den jordiska-mikrokosmiska, och den hemliga som aktiverar processen gång på gång. Förhållandet dem emellan beskrivs i SoM:

De största av alla svårigheter som inträffar i det filosofiska verket är att öka och minska den hemliga filosofiska elden, utan vars klara och exakta kunskap ingenting alls kan styras i denna stora konst. Sålunda är även ordet *alkemi* (som smält- eller eldskonsten heter) synonymt med konstens styrande huvudterm.

Alkemisten måste veta hur att etablera bägge dessa dubbla eldar som den fuktiga och den torra. Då kan de cirkulera stadigt utan att förta varandra, så att när den ena är lidande (passiv) är den andra verkande (aktiv), och vice versa.

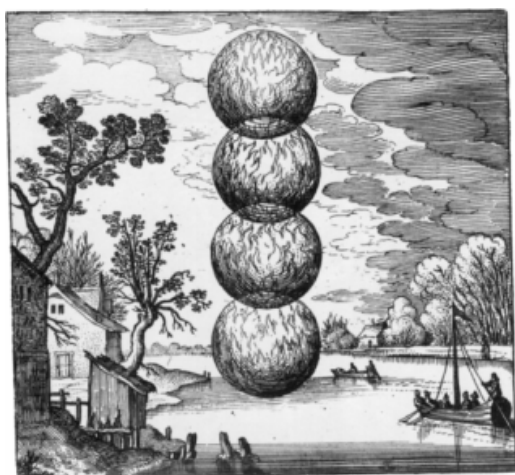
Bägge eldarnas ökning och minskning måste likväl även fullt ut förstås, då det annars blir omöjligt att korrekt (och med måtta) upplösa den fuktiga vattenelden och koagulera den torra himmelska jordelden.

Från verkets begynnelse rekommenderas således en mildhet när den hemliga elden utvinns från den vita massan, både så att ingen får övertag gentemot den andra och så att den enes uppstigande inte fördärvar den andre.

När alkemisterna skriver att *vår mercurius* är tillräcklig för att utföra hela opuset, är det just i relation till denna hemliga eld.

Den allmänna elden

Slutligen kommer vi till den allmänna eller elementära elden, dvs den strikt fysiska elden. Av tradition delas denna upp i fyra grader av hetta, relaterad till de fyra årstiderna, som under opusets gång värmer kärlet och dess innehåll.

Balneum Maria (MB) – Marias vattenbad

Detta vattenbad sägs vara uppfunnit om den mytomspunne alkemisten Maria Profetissa. Genom att placera ett kärl i ett annat vattenfyllt kärl, som står på en spis, kan det första kärlet aldrig bli varmare än 100°. Normalt sett eftersträvas en hudnära värme, och den beskrivs som en långsam eld.

Balneum Cinerus - Askebad

Därefter följer en något starkare hetta, när kärlet sänks ned i ett bad av aska. Aska har en viss isolerande kvalitet som möjliggör en värme över vattnets kokpunkt och som distribueras jämnt runt kärlet.

Balneum Arena – Sandbad eller järnbad

För starkare värme placeras kärlet i ett sandbad. Sanden har den stora fördelen att hålla en jämn värme under längre tid, och distribuera denna jämnt runt kärlet.

Balneum Ignis – Eldsbad eller kolbad
 Detta är den starkaste eld som kan göras med ugnen, där kärlet placeras över en öppen eld. Elden kan intensifieras med blåsbälg för att åstadkomma väldigt höga grader.

Utöver dessa fyra, som alla förutsätter en fysisk eld, finns det en mildare värme som även används, nämligen det s k *dyngbadet*. Kärlet sätts då ned i hästdynga, för att under en kortare eller längre tid (ofta en filosofisk månad) utsättas för samma värme som när en höna ruvar på sitt ägg.

© Tommy Westlund 2009

